T071 BL 1 (116) Giới Buôn Bán-30 Pháp Ni Tát Kỳ Ba Dạ Đề-Giới Pháp Của Tỳ Kheo-Luật Ma Ha Tăng Kỳ

Tạng Luật (Linh Sơn Pháp Bảo)

19-GIÔÙI BUOÂN BAÙN Khi Phaät an truù taïi thaønh Xaù-veä, noùi roäng nhö treân. Baáy giôø, nhoùm saùu Tyø-kheo mua caùc thöù sinh toâ, daàu, maät, ñöôøng pheøn, söõa, söõa chua taïi giöõa chôï ñeå duøng, neân bò ngöôøi ñôøi cheâ traùch: “Vì sao Sa-moân Thích töû khoâng chòu khaát thöïc maø ñeán caùc chôï mua thöùc aên ñeå aên, maát heát caû pheùp taéc Sa-moân, coù ñaïo naøo nhö theá?”. Caùc Tyø-kheo beøn ñem söï vieäc aáy ñeán baïch vôùi Theá Toân. Phaät lieàn baûo goïi nhoùm saùu Tyø-kheo ñeán. Khi hoï ñeán roài, Phaät lieàn hoûi: “Coù thaät caùc oâng mua caùc thöùc aên taïi chôï neân bò ngöôøi ñôøi cheâ traùch khoâng?” Hoï ñaùp: “Coù thaät nhö vaäy, baïch Theá Toân”. Phaät khieån traùch: “Ñoù laø vieäc xaáu, ñaùng bò ngöôøi cheâ traùch. Caùc oâng khoâng nghe ta thöôøng khen ngôïi thieåu duïc, khieån traùch ña duïc hay sao?. Ñoù laø vieäc phi phaùp, phi luaät, traùi lôøi ta daïy, khoâng theå duøng vieäc ñoù ñeå nuoâi lôùn phaùp thieän”. Theá roài, Phaät truyeàn leänh cho taát caû caùc Tyø-kheo ñang soáng taïi thaønh Xaù-veä phaûi taäp hoïp laïi taát caû, vì möôøi lôïi ích maø cheá giôùi cho caùc Tyø-kheo, duø ai nghe roài, cuõng phaûi nghe laïi: “Neáu Tyø-kheo mua baùn caùc thöù thì phaïm Ni-taùt-kyø Ba-daï-ñeà”. GIAÛI THÍCH: - Caùc thöù: Hoaëc töï hoûi giaù, hoaëc nhôø ngöôøi khaùc hoûi giaù, hoaëc töï thaùch giaù, hoaëc nhôø ngöôøi khaùc thaùch giaù, hoaëc töï haï giaù, hoaëc nhôø ngöôøi khaùc haï giaù. - Töï hoûi giaù: Nhö hoûi: “Vaät naøy giaù bao nhieâu?”. Vaø hoï ñaùp: “Baùn cho oâng giaù chöøng ñoù”. Roài hoûi: “Toâi mua vôùi giaù ñoù ñöôïc khoâng?” Vì caùch hoûi khoâng thanh tònh, neân phaïm toäi Vieät tyø-ni. Neáu mua ñöôïc vaät aáy thì phaïm Ni-taùt-kyø. - Sai ngöôøi khaùc hoûi: Nhö baûo: “Ngöôi ñeán hoûi xem vaät aáy hoï ñoøi bao nhieâu”. Hoaëc baûo: “Neáu hoï ñoøi giaù chöøng ñoù thì ngöôi neân traû cho hoï”. Vì sai ngöôøi ta hoûi nhöõng lôøi baát tònh neân phaïm toäi Vieät tyø-ni. Neáu mua ñöôïc vaät ñoù thì phaïm Ni-taùt-kyø. - Thaùch giaù: Chaúng haïn hoï hoûi: “Vaät naøy giaù bao nhieâu?” Roài

mình ñaùp: “Toâi baùn cho oâng vôùi giaù ñoù”. Vaø ngöôøi kia noùi: “Toâi muoán mua vôùi giaù ñoù”. Do tranh nhau thaùch traû noùi nhöõng lôøi baát tònh neân phaïm toäi Vieät tyø-ni. Neáu baùn ñöôïc vaät ñoù, thì phaïm Ni-taùt-kyø. - Sai ngöôøi thaùch giaù: Nhö baûo tònh nhaân: “Ngöôi ñeán thaùch giaù nhö vaäy. Neáu ñöôïc giaù ñoù thì baùn”. Vì noùi lôøi baát tònh neân phaïm toäi Ni- taùt-kyø. - Haï giaù: Nhö hoûi: “Giaù vaät naøy bao nhieâu?” Roài Hoï ñaùp: “Moät ngaøn”, vaø mình noùi: “Toâi traû cho oâng taùm traêm”. Neáu hoï ñoøi chín traêm, roài mình noùi: “Toâi traû baûy traêm”... cho ñeán möôøi. Vì mong mua ñöôïc vaät cuûa ngöôøi ta maø bôùt giaù moät caùch baát tònh, neân phaïm toäi Vieät tyø-ni. Neáu mua ñöôïc thì phaïm Ni-taùt-kyø. - Sai ngöooøi haï giaù: Cuõng nhö vaäy. Neáu caên cöù theo thôøi giaù maø ñi mua caùc vaät, nhö vaät duøng ban ñeâm, vaät duøng trong baûy ngaøy, vaät duøng suoát ñôøi, vaät tuøy thaân, vaät naëng, vaät baát tònh, vaät vöøa thanh tònh vöøa baát tònh, khi noùi thì phaïm toäi Vieät tyø-ni, khi mua ñöôïc thì phaïm toäi Ni-taùt-

kyø. Neáu hoûi mua caùc vaät duøng baûy ngaøy, troïn ñôøi, tuøy thaân, vaät naëng, vaät vöøa thanh tònh vöøa baát tònh... thì khi hoûi mua cuõng phaïm toäi nhö vaät duøng ban ñeâm keå treân. Taïi chôï, giaù vaûi ñaõ ñöôïc quy ñònh saün, Tyø-kheo ñem tieàn ñeán mua vaûi, khi ñaët tieàn xuoáng saïp thì neân noùi vôùi chuû saïp: "Ñaây laø giaù tieàn cuûa taám vaûi ñoù". Neáu khoâng noùi (maø ñaët tieàn xong) im laëng caàm vaûi ñi thì phaïm toäi Vieät tyø-ni. Neáu mua duø loïng, röông, giaøy da, quaït, mía, caù, söõa chua, daàu, maät... caùc vaät aáy cuõng nhö vaäy. Coù nhöõng quoác gia, vieäc mua baùn taïi caùc chôï ñaõ coù pheùp nhaát ñònh, ngöôøi mua chæ caàn caàm tieàn ñaët ôû choã vaät caàn mua, vaø ngöôøi chuû saïp gaät ñaàu, thì bieát laø ñoàng yù baùn. Nhöng Tyø-kheo khi mua cuõng phaûi noùi: "Giaù tieàn cuûa vaät naøy ñaây". Ngöôøi chuû saïp bieát hay khoâng bieát, ñeàu phaûi noùi nhö theá. Neáu khoâng noùi nhö theá maø im laëng caàm moùn haøng ñi thì phaïm toäi Vieät tyø-ni. Neáu moùn haøng ñaùng giaù naêm möôi ñoàng maø ngöôøi chuû saïp thaùch giaù moät traêm ñoàng, roài Tyø-kheo noùi: "Toâi chæ traû naêm möôi ñoàng". Chæ mong mua vôùi giaù nhö vaäy, thì khoâng goïi laø bôùt (haï) giaù. Neáu Tyø-kheo bieát ngöôøi ñöùng tröôùc mình ñang muoán mua vaät naøo ñoù thì khoâng ñöôïc tranh mua maø neân hoûi: "Baø ñaõ thoâi chöa?"Neáu hoï noùi: "Toâi ñang coá mua vôùi giaù ñoù". Baáy giôø, Tyø-kheo khoâng neân xen vaøo tranh mua vôùi hoï. Neáu mua thì phaïm toäi Vieät tyø-ni. Nhöng neáu ngöôøi mua noùi: "Toâi döøng roài", thì Tyø-kheo neân noùi vôùi ngöôøi chuû saïp: "Toâi muoán mua vaät kia vôùi giaù ñoù".

Neáu Tyø-kheo trao ñoåi y baùt vôùi nhau thì khoâng ñöôïc laøm trung gian tranh giaønh. Neáu tranh giaønh thì Phaïm toäi Vieät tyø-ni. Neáu ngöôøi tröôùc ñaõ boû cuoäc, roài mình ñoåi laáy thì khoâng coù toäi. Neáu baùn ñoà vaät giöõa chuùng Taêng thì ñöôïc pheùp ra giaù, khi baùn ñöôïc thì khoâng coù toäi. Neáu Hoøa thöôïng, A-xaø-leâ muoán mua laáy thì khoâng ñöôïc tranh giaønh. Neáu Tyø-kheo vôùi Tyø-kheo mua baùn ñoåi chaùc, noùi nhöõng lôøi baát tònh ñeå mua thì khoâng coù toäi. Ñoái vôùi chín möôi saùu haïng ngöôøi xuaát gia, duøng nhöõng lôøi baát tònh trao ñoåi vôùi hoï ñeå mua ñöôïc vaät thì khoâng coù toäi. Neáu Tyø-kheo thaáy ngöôøi ta baùn baùt beøn suy nghó: "Caùi baùt naøy ñeïp, neáu ñem ñeán nôi kia baùn seõ ñöôïc lôøi", roài mua, thì phaïm toäi Vieät tyø-ni. Traùi laïi, neáu suy nghó: "Ta coù vaät naøy maø khoâng coù tònh nhaân, ñaây laø vaät thanh tònh", thì ñöôïc mua maø khoâng coù toäi. Khi ñeán ñoù, hoaëc Hoøa thöôïng, A-xaø-leâ caàn ñeán, hoaëc mình bò beänh, hoaëc muoán laøm coâng ñöùc, ñöôïc giaù cao beøn baùn ñi maø khoâng vuï lôïi, thì khoâng coù toäi. Ñoái vôùi taát caû caùc vaät khaùc cuõng nhö vaäy. Neáu Tyø-kheo khi caát giöõ luùa suy nghó: "Loaïi naøy veà sau seõ quyù giaù", thì khi caát giöõ phaïm toäi Vieät tyø-ni, khi ñem baùn, phaïm Ni-taùt-kyø. Neáu suy nghó: "Sôï luùc naøo ñoù giaù luùa ñaét ñoû, baáy giôø ta seõ baùn luùa naøy vaø nhôø ñoù maø ta yeân taâm tuïng kinh ngoài thieàn, haønh ñaïo". Ñeán khi ñoù, quaû nhieân luùa ñaét ñoû, thì hoaëc duøng ñeå aên, hoaëc cho Hoøa thöôïng, A-xaø- leâ, hoaëc duøng laøm coâng ñöùc, coøn thöøa ra ñem baùn ñöôïc lôøi, thì khoâng coù toäi. Neáu Tyø-kheo caát thaûo döôïc vôùi suy nghó: "Sau naøy giaù ñaét ta seõ baùn", thì phaïm toäi Vieät tyø-ni. Veà sau ñem baùn thaät thì phaïm toäi Ni-taùt- kyø. Neáu Tyø-kheo

mua thuoác vôùi suy nghó: “Veà sau naøy khi coù beänh sôï giaù thuoác ñaét ñoû khoù mua”, nhöng sau ñoù neáu khoâng beänh, hoaëc uoáng coøn thöøa ñem baùn coù lôïi, thì khoâng coù toäi. Neáu Tyø-kheo kinh doanh thueâ thôï laøm ñoà goám, thôï moäc laøm vieäc, noùi nhöõng lôøi baát tònh, thì phaïm toäi Vieät tyø-ni. Neáu ñi thueâ caùc loaïi thôï nhö thôï hoà, thôï veõ, thì cuõng nhö vaäy. Neáu ñi thueâ xe ngöïa, boø, löøa, laïc ñaø, ngöôøi, thuyeàn... cuõng nhö vaäy. Neáu Tyø-kheo phuï traùch coâng vieäc haèng thaùng cho chuùng Taêng, ra chôï mua caùc loaïi söõa, daàu, gaïo, ñaäu, luùa maïch, buùn, boät mì, khi ñi tìm mua caùc thöù ñoù, noùi nhöõng lôøi baát tònh, thì phaïm toäi Vieät tyø-ni. Hoaëc töï mua cho chính mình caùc thöù söõa, daàu... noùi nhöõng lôøi baát tònh thì phaïm

toäi Vieät tyø-ni. Khi ñaõ mua ñöôïc thì phaïm Ni-taùt-kyø. Neáu Tyø-kheo luùc ñi mua ñoà khen cheâ moät caùch trung thöïc veà nhöõng vaät ôû tröôùc ngöôøi: “Caùi naøy toát, caùi naøy xaáu, hoaëc thoâ, hoaëc teá, hoaëc caân löôïng lôùn, nhoû, thôm, thoái... thì khoâng coù toäi”. Neáu ngöôøi baùn haøng noùi: “Toâi seõ caân ño ñaày ñuû”. Tyø-kheo neân noùi: “OÂng baùn ñuùng vôùi giaù naøy thì thoâi”. Neáu Tyø-kheo khaát thöïc coù mì, buùn, thöøa ñem ra cöûa haøng ñoåi söõa, daàu, toâ laït, noùi nhöõng lôøi baát tònh thì phaïm toäi Vieät tyø-ni. Khi ñoåi ñöôïc thì phaïm Ni-taùt-kyø Ba-daï-ñeà. Tyø-kheo khoâng ñöôïc ñeán nhöõng cöûa haøng cuûa nhöõng ngöôøi taïi chôï buùa oàn naùo ñeå mua ñoà, maø ñöôïc ñeán nhöõng cöûa haøng ít ngöôøi, noùi: “Neân bieát raèng toâi mua vôùi giaù naøy ñaây”. Taát caû ñeàu neân noùi nhö theá. Neáu Tyø-kheo khaát thöïc coù buùn dö thöøa, ñem cho ngöôøi khaùc ñeå nhôø hoï söûa chöõa giaøy deùp, noùi nhöõng lôøi baát tònh thì phaïm toäi Vieät tyø-ni. Neáu tröôùc ñoù cho ngöôøi ta buùn, sau ñoù ngöôøi ta söûa chöõa giaøy giuùp, hoaëc ngöôøi ta söûa chöõa tröôùc, sau ñoù mình cho hoï buùn thì khoâng coù toäi. Neáu Tyø-kheo duøng thöùc aên thöøa trong baùt ñem thueâ ngöôøi baûo hoï söûa choã ñi kinh haønh, noùi nhöõng lôøi baát tònh, thì phaïm toäi Vieät tyø-ni. Chæ neân noùi: “Haõy bieát caùi naøy”. Neáu tröôùc cho aên, sau nhôø hoï laøm, hoaëc tröôùc nhôø hoï laøm, sau cho hoï aên, thì khoâng coù toäi. Coù ñaøn-vieät muoán giuùp ñôõ Tyø-kheo beøn ñöa tieàn cho chuû quaùn, noùi: “Neáu Tyø-kheo moã giaùp haèng ngaøy ñeán ñaây coù caàn thöù gì thì tuøy yù ñöa cho thaày aáy”. Veà sau, khi caàn ñeán ñoøi hoûi, noùi nhöõng lôøi baát tònh, thì khoâng coù toäi. Thaày Tyø-kheo aáy ñoøi ñoà vaät maø ôû saïp haøng khoâng coù, neân chuû quaùn ñöa tieàn cho Tyø-kheo ñeán choã khaùc tìm mua, roài Tyø-kheo ñeán choã khaùc tìm mua vaät mình caàn, noùi nhöõng lôøi baát tònh, khi ñöôïc vaät thì phaïm Ni-taùt-kyø Ba-daï-ñeà. Tyø-kheo ñeán cöûa haøng duøng baát tònh ngöõ phaân bieät giaù, tònh ngöõ thuû, hoaëc tònh ngöõ phaân bieät giaù, baát tònh ngöõ thuû, hoaëc baát tònh ngöõ phaân bieät giaù, baát tònh ngöõ thuû, hoaëc tònh ngöõ phaân bieät giaù, tònh ngöõ thuû. - Baát tònh ngöõ phaân bieät giaù, tònh ngöõ thuû: Nhö hoûi ngöôøi chuû saïp: “Vaät naøy ñoøi giaù bao nhieâu? Toâi muoán bieát giaù cuûa noù”. - Tònh ngöõ phaân bieät giaù, baát tònh ngöõ thuû: Bieát vaät ñoù ñeà giaù nhö theá, nhöng traû: “Toâi muoán mua vôùi giaù ñoù”. - Baát tònh ngöõ phaân bieät giaù, baát tònh ngöõ thuû: Vaät ñoù hoï ñoøi giaù nhö theá, nhöng noùi: “Toâi mua vôùi giaù ñoù”. - Tònh

ngöõ phaân bieät giaù, tònh ngöõ thuû: Bieát vaät aáy giaù chöøng ñoù vaø mình mua ñuùng vôùi giaù ñoù.

Hai tröôøng hôïp Baát tònh ngöõ phaân bieät giaù, tònh ngöõ thuû vaø tònh ngöõ phaân bieät giaù, baát tònh ngöõ thuû, phaïm toäi Vieät tyø-ni. Tröôøng hôïp baát tònh ngöõ phaân bieät giaù, baát tònh ngöõ thuû, phaïm Ni-taùt-kyø Ba-daï-ñeàà. Tröôøng hôïp Tònh ngöõ phaân bieät giaù, tònh ngöõ thuû khoâng coù toäi. Theá neân noùi (nhö treân). (Heát giôùi Ni-taùt-kyø möôøi chín)

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.